

NEMZETI TÁRSALKODÓ.

Első félév.

Kolozsvár, Januarius' 9kén, 1840.

2. szám

Tartalom: Magyar hazánk' történetét érdeklő Figyelmeztetés, (gróf Kemény József) 9. lap. Emlékezet Előpatakára 1839-ben, (Füllerhoni) 11. l. Lelkek' útja, (Krizbay Miklós) 13. l. Hűifju, (Tyburezvári) 15. l. Literáturái Jelen-tés, (Szerkesztőség) 16. l.

Magyar hazánk történetét érdeklő Figyelmeztetés.

Valamint csalhatatlan igaz az, hogy II. Lajos királyunk a' mohácsi szerencsétlen harczon érte éltének szomorú végét, úgy bizonyos az is, hogy holt teste Zápolya János által 1526. Székes Fejérvártt a' sz. Mária templomában királyi ünnepléssel temettetett el. Ezt bizonyítják:

1. — Veráncz Antal egykorú író, magyar nyelven irt kronikájában, (eredetileg V. Jankó-vics Miklós barátom' ritka becsü gyűjteményében) „Janos waida feierwara menne, az Lajos kiraly testett meg hozatta az Mohachi mezeirol a sarbol, kinek testytt az halaszok sarban benyomtak wala, hogy az Terek meg ne talna*). Janos waida az kiraly testytt feierwarott kiraly modon temettette.“

*) Ugyan erről egy egykoru erdélyi német író ezt említi: „1526. 29. augusti ist todt blieben Khunig Ludovicus II. Rex Hungariae bey Mohacs. Der Thurkische Kayser, allsbaldt er diess erfahren, hatt grosse recompentz publicieren lassen, wer den Kopf, oder Koerper des Khunigs briengen werde, allein hat nichtes erwürcket. Ein armer Fiescher Halazy Tamas hat den Koerper des Khunigs funden, aber in Morast und Khoth noch tiefer gesteckt, um dass er nicht funden werde, und vor Schröck davon gelauffen. Dieser Halazy Tamas hat nach etzlich Jahren ein gar schön und zierlich adelsbrief bekumben vom Khunig Ferdinando ob dieser That.“ — Lásd illy című német kéziratot „Album Oltardianum,“ melyet szándékom van kiadni illy című munkámnak „Deutsche Fundgruben zur Geschichte Siebenbürgens“ III. kötetében.

2. — Zápolya János' Székes Fejérvárról nov. 11. 1526. Schidlowyecz Kristóf lengyel kancellárhoz irt levele II. Lajos' eltemetése felől. (Találtatik Londonban a' britt muzeumban. — Lásd: Magyar tudós társaság' Évkönyvei III. Kötet. Budán 1857. I. osztály, 72. lap.)

3. — Sárfi Ferencz győri kapitány' Győr-ről „feria VI. post Lucae Evangelistae 1526. Broderik István váci püspökhöz irt levele. „De-mum corpus Majestatis suae (Ludovici II.) in Civitatem (Alboregalensem) duximus, et in domo Praepositurae Albensis in quadam testudine magno honore deposuimus e. c. t.“ (Lásd: Sommersberg Script. Rex Siles. Tom. II. pag. 395.)

4. — Zermegh János: „Funusque magna cum veneratione (Joannes Zápolya) in aedem D. Virginis (Albae Regali), in qua Reges sepe-liebantur, deducit. Sequentibus diebus, peractis omnibus, quae circa sepulturam regiam fieri consueverunt, funus Regis maximo, et honestissimo omnium, praesertim electi Regis moerore, et luctu est tumulatum.“ — (Lásd: Schwandtner. Script. Rer. Hung. Tom. II. pag. 384.)

5. — Oláh Miklós: „Joannes Rex . . . . . antequam coronaretur, corpus Regis Ludovici, quod Regina Maria Albam Regalem deduci fecerat, in mense Novembri ibidem fecit sepeliri.“ (Lásd: Bel Appar. Dec. I. pag. 39.)

6. — Cuspius Lajos naplójában (Diario)

„1526. 29. augusti. Hoc die conflictus factus est ab Ungaris, et Turcis, in quo Ludovicus misere periit, et in Octobri tandem in laco quodam repertus, et Albae Regali sepultus.“

7. — Jovius Pál: „Et post multos dies decedentibus hostibus, integrum Regis cadaver Cetrisci indicio reperitur, et regio funeretumlandum ad Albam Regalem defertur.“

8. — Istvánfi Miklós Hist. Lib. IX: „Quod (cadaver Ludovici II.) quum inventum esset, ipse (Zápolya), antequam corona regia insigniretur, illud e sabulo limosisque sordibus bene lotum, et pretiosis odoribus, ac unguentis delibutum, more regio, ac prorsus splendido humare constituit, ejusque rei Reginam, quae Posenii erat, admonuisse fertur. Sed illa certis de causis insidias verita, e longinquo potius diram incomparabilis mariti mortem lugere voluit, quam cum vitae discrimine funus comitari. Alii referunt: monstrante quidem Cetricio, sed Reginae cura, studioque corpus repertum, Albamque solemnem funebrem pompae ordine deductum fuisse; sed Reginam tumulando ei interesse, uti habebat in votis, nequaquam ausam, quod se, et salutem suam Joannis (Zápolya) fidei, qui interea Alba politus erat, committere dubitasset, quod quidem utrumque in ea temporum, et rerum perturbatione evenire potuisse, credibile, veroque simile videtur.“

9. — Dubrav János (Historia Bohemica. Francofurti 1687 pag. 854.): „Inter quae Regina, Ludovici Regis uxor, magna cura ad vestigandum, scrutandumque corpus mariti adhibita, illud tandem in stagno illo, ubi fluctus Danubii stagnare solent, reperit, sepelirique in Alba Regali, in Conditorio Regum Hungariae jussit.“

Mind ezekből tehát bizonyos, hogy II. Lajos királyunk' teste a' székes fejevári királyi sírbólta temettetett. És még is báró Brettfeld

(Archiv für Geogr. Histor. Staats und Kriegskunst. III. Jahrgang. 1812 in 4o pag. 421 — 422.) leírván az 1804ben kinyittott prágai sz. Vitus templombani királyi temető börtöt, és az ott talált koporsókat előszámítván, ezt írja: „In dem dritten Sarge, welcher, so wie die nachfolgenden wieder von hartem Holze war, aber so wie dies in neueren Zeiten verfertigt zu seyn schien, der in der Schlacht bey Mohács gegen die Türken gebliebene unglückliche König von Ungarn, und Böhmen Ludwig I. (†den 29. August 1526.) mit der Aufschrift:

LVD. Rex Hung.
et Bohemiae
et Archid. Austriae.

„Das mit einer Krone von vergoldetem Holze, und einem derley Reichsapfel gezierte, und in Überreste von Seide gehüllte Skelet dieses jungen Fürsten war noch ziemlich erhalten, und hatte wahrscheinlich die beyden in dem Sarge vorgefundenen Kreuze, wovon eines von Zinn, das andere von Holz ist, in den Händen.“

Tudatik ugyan, hogy I. Ferdinand is 1527 Székes Fejevárt II. Lajos' emlékezetét halotti tisztelettel megünnepelte, a' miről Ursinus Velsius pag. 41 így emlékezik: „Post haec justa funebria regi Ludovico magnifice facta, tanto quidem apparatu, ut nulli exequiae regi fuerint sumptuosius post hominum memoriam, et magnificentius celebratae excitato tumulo ad tempus, ac nigro circumquaque panno obducto, cujus quidem lectum cereis ad numerum DC. accensis colucebat. Epitaphium soluta oratione majusculis literis exscriptum hoc circumfusum erat.“

„Inclito. Ac. Magnanimo. Pannoniorum. Bohemorumque. Regi. Ludovico. Vladislai. Filio. Qui. Pro. Religione. Ac. Patria. Adversus. Immanissimos. Turcas. Acie. Decernens. Annos. Primum. Natus. XX Occubuit. Invictus. Ac. Poten-

tiss: Rex. Ferdinandus. Affini. Charissimo. Maria. Dulcissimo. Conjugi. Anna. Fratri. Aman-
tissimo. Moerentes. Pie. Inferias. Persolverunt.
Anno. Ab. Obitu. Illius. Altero. Die. XI. No-
vembris. Cecidit. Vero. Anno. A. Christo. Na-
to. MDXXVI. Mense. Augusto. Die. Undetri-
gesimo.“

„Pannus item niger circum symphrattidas
perpetuo ductu explicatus erat, cereis pedali
intervallo suffixis. Passim regis Ludovici insi-
gnia atratis appicta chartis templi parietibus, et
columnis haerebant suspensa; sed praecipue ad
tumuli ipsius latera, cuius in medio pheretrum
stabat serico pexo nigro undique coopertum,
cui imposita fuit ex orichalco corona, sceptrum,
et orbis instar, sive globus regum gestamina.
Sellae item principum atris obductae pannis fue-
rant. Rex, et Reginae cum omni gynaeceo lu-
gubri veste quisque induti, vespertinis preci-
bus flebili murmure decantatis interfuere. Ma-
ne insequentis diei, et sacrificio luctuose pe-
racto adstiterunt; ubi ceterae quoque ceremo-
niae, quae manibus tantorum principum debentur,
rite exhibitae fuerunt. Inde post confecta
negotia, dilapsa nobilitate, in suam quisque do-
mum ex Alba reversus est. Rex cum Reginae
Thatham se recepit e. c. t.“

Említi tehát ugyan Ursinus Velius, hogy
I. Ferdinand halotti ünnepeléssel tisztelte II. La-
josnak emlékezetét, de nem mondja, hogy I.
Ferdinand II. Lajosnak testét Prágába átvi-
tette, azonban, tudtomra ezt más író sem em-
líti. Ha tehát igaz az, hogy II. Lajosnak holt
teste 1804ben a' prágai királyi sírbólban ta-
lálattott, a' mint ezt báró Brettfeld erősíté;
miért nem kapjuk annak említését egykoru í-
róknál is? — mikor történhetett II. Lajos kirá-
lyunk' testének Prágába való átvitele?

E' dolog igen is méltó nem csak figyelem-
re, de bővebb felvilágosításra is, és erre bá-
tor vagyok tudósainkat ezennel felszólítani.

Gróf Kemény József.

Emlékezet Előpatakára 1839 ben.

Savanyú vizéről ismeretes Előpataka fekszik
Felső Fejér vármegyében. Fekvéséről és kör-
nyékéről a' jelen évi*) Nemzeti Társalkodóban
(14ik szám alatt 105. lap.) Árokalyi csinnal és
csipősen értekezvén, azokról itt emlékezet nem
tétetik.

Előpatakán**) a' több savanyú források közt
három nevezetes van. Az első fekszik a' hely-
ség' közepé' táján Tamásiné asszonyság' nagy é-
pülete előtt; egy kivájt fában buzog; lécezés-
sel körül véve zár alatt tartatik; de egy a' vég-
re rendelt ember minden nap kinyítja az ajtót,
's az oda sereglőknek friss vízzel szolgál, míg a'
forrás győzi. Ez a' forrás az, mellyért ide se-
reglenek a' vendégek; kevés vize miatt csak i-
vásra használtatik, 's e' célra sem mindenkor
elegendő, úgy hogy sokszor a' vendégek a' szük-
séges mennyiségű italt bé nem végezhetvén a'
víz' felzavarodottsága miatt, várakozniok kell,
míg néhány vedernyi ismét gyűl; a' mikor vi-
szont kinyitattván az ajtó, a' hátra maradt ven-
dégek minden hijánosság nélkül kielégíthetik vágy-
jokat. Ezen forrás vegytanilag — chemice —
megvizsgáltatván többek, 's jelesen Barbenius és
Bélteki Zsigmond orvos doctor urak által, én
állományai' szorosabb meghatározásába nem e-
reszkedem; azt csakugyan megjegyzem, hogy
legnevezetesebb rész benne a' jegezett kénsavas
szikag, csuda só — Sulf. sodae cristallisatae —

*) Ezen cikkely még a' múlt évben beadatott volt
a' Szerkesztőséghez; azért mondatik benne „jelen“ év-
nek az 1839ik esztendő. — Szerkesztőség.

**) Helyesebben: Árapatakán; mert csak az a' sa-
vanyú vízfórrás vagyon Előpatakán, mellyet a' Hidvég
és Szemeria felől menők legelől megpillanthatnak, 's
melly mellett áll — legalább 1838-ban még állott —
amaz oláh feliratos emlékkő; a' többi mind Árapata-
kán van: a' föld, mellynek kebléből felbuzognak, ára-
pataki határ levén. Szerk.

Swefelsäures Natron, 's tisztán állíthatom gyakorlati tapasztalásom után: hogy Erdély' savanyú vizei közül leghatósab olvasztó erővel bír. Különösen jó következássel munkálódik az aranyérben szenvedőknél, máj' és más hasbéli belső részek' dugulásában, fennakadt havi tisztulásban, sárgaságban, sőt a' bőrvízkórban is.

Ezen jóltevő víz' használásával sokan rendetlenül élnek; tudniillik némelyek — orvosi tanácslásból — e vagy önkéntes akarathól? — elkezdik egy fertály víz' ivásával, 's azt naponként egy fertálylyal szaporítva, fel 15, sőt 20 fertályig is, ekkor vissza felé szállanak, egy fertálylyal kevesítik italokat, míg az elkezdett egy fertályra leszállnak. Mások reggel, estve isznak rendetlenül annyit, mennyit csak ihatnak. Mind ezen túlzó ivásból, mivel némelyek már természetöknél fogva is hajlandóbbak a' bő kiürítésekre, terhes változások következnek bé, részint még az iváskor, részint azután.

Azt előre bocsátva, hogy ahhoz értő orvos által ajánlatott valakinek e' vízzeli élés az idézett betegségekben; mindenki maga szabhatja ki magának az azzal rendes és helyes élést. Például, ki e' vízzel élni kíván, próbálja meg, hogy ha két három pohárvíz néki ugyan annyi kiürítést csinál naponként, akkor ezen mértékkel megmaradhat; ha pedig ennyi mértékű víznek kevés, vagy éppen semmi munkálódása sem lenne rája nézve, akkor többszörözni kell a' pohárvizek' számát, míg az a' naponkénti két három kiürítést eszközli; mert annyi kiürítés a' legjobb hatása. Sokan ahhoz értő orvost meg nem kérdezvén, csak ön béléltások szerint használják e' vizet, és olly nyavalyákban, melyekben inkább árt mint használ. Illyen betegség az aszkór, mely- és hasbéli vízkór, melybéli göröcsök, undok folyás 's a' t. Átalánosan, hogy mennyi ideig és micsoda életrenddel használja kiki ezen vizet, azt a' betegség' neme 's mértéke után csak e' víz' munkálódását gyakorlati-

lag ismerő orvos' hű útásítása határozhatja meg.

A' második forrás az elsőtől kelet felé mintegy 350 lépésnyire buzog; vize az elsőnél sokkal bővebb; színe mindenkor zavaros, nem iható; minél fogva csak ferdőnek használtatik.

A' harmadik forrás gróf Nemes János úr helyén van nap keletre. Színére nézve tiszta, jó iható mint az első, csak hogy ebben kevesebb a' sós, de több a' vasas rész; minél fogva iváskor érzézzel bír. Munkásságára nézve, olvasztó ereje mellett, nagyon idegerősítő; több nemü testbéli gyengeségekben e' vízben ferdést, mint igen hathatós erősítőt, akárkinek is ajánlhatom. A' meleg ferdésre nézve gróf Nemes János úr fáradhatatlan igyekezetű jogfelügyelője — Uzoni úr — szorgalmas utánjárásával a' jelen évben minden tekintetben kényelmes ferdő alkalmatosságokat épített; hol a' vizet mindenki használhatja kényelemmel, 's tetszése szerint akár melegen akár hidegen. Valóban egy illyen czélszerű ferdő intézet nélkül az eddigi ferdések céltalanok voltak. Hálás köszönet érte a' tisztelt Gróf úrnak!

A' mi e' helységbeni szállásolást illeti; már most is annyi kényelmes alkalmatosság találtatik, hogy e' részben hiányosság nem igen van; a' szállásbér kelet — cursus — szerint jár, mellynek mérlege a' vendégek' több vagy kevesebb száma. Az élelemre megkivántatók elegendő bőségben és mérséklett áron megszerezhetők, főleg azoknak, kik magok kívánnak konyhát tartani. De azoknak, kiket a' sors arra kárhoztott, hogy a' mostani — a' szó' teljes értelmében hazai vendéglőnél, J...nél kénytelenítettnek reggelizni, ebédelni, vacsorálni, sőt szállásolni is: jó adagbosszuság jutott számokra. Véleményem szerint Előpatakán főleg csak egy jó és tökéletes, de nem magyar szabásu vendéglő hiányzik. Azonban „non si male nunc et olim sic erit.“

Virulj sokáig te bekes helynek életet adó

vize, hogy sok, általad életet nyert örvendhes-
sen létednek!

Fillérhoni.

Lelkek' útja.

Néprege. Irta Neele H.

A' Wye folyam' azon része, melly Hereford 's Rosz városok között esik, több mint két évszázadon át „lelkek' útja“ név alatt ismertett, 's míg ez elnevezést viselé, sem ígérét, sem fenyegetések nem valának képesek rá bírni egyetlen hajóst is az éj' bizonyos óráján túl az átmenésre. A' köznép között szállongó babonás vélemény a' volt: hogy estve nyolcz óra tájban, kis hajón, valami nőalak vitorláznék Herefordból Northbriggbe, egy kis faluba, melly ekkor mintegy három angol mértföldre esett ez utóbbi várostól, de a' mellynek ma nyomát sem lehet látni — hogy a' hajócska mind szélcsöndben, mind szél ellenébe a' legnagyobb gyorsasággal halad — hogy veszélyes volna vele találkozni — hogy a' hajósnő a' folyam' keleti partján, a' falun kisig alól, szárazra szállna — hogy bizonyos időig a' parton múlatna 's ekkor siralmason fölsikoltana — hogy ekképpen viszont hajóra ülne 's visszavitorláznék, 's hogy mindkettő, csónak 's alak, egyszerre csak oda lenne, ha a' folyam' bizonyos helyére (Herefordtól mintegy fél mértföldre) értek, hol az áradat különösen hatalmas.

E' csodálatos népmonda, mint nagyrészt a' több ehhez hasonlók, történeti alapon nyugszik, a' mint ide alább látni fogja olvasóm, ha a' fáradságot nem sajnálja.

II. Edvárd' nyugtalan kormánya alatt, mikor egész Anglia törvénytelen erőszak nézhelye volt; mikor az erőhatalom folyvást győzedelmet vítt ki a' törvény felett; midőn fejedelmek 's ka-

tonák csak a' nagyon világos, ha nem is méltányos elvet követék: „Vegye el, ki mit erőszakkal elvehet, 's tartsa meg, ki mit megtart hat,“ Hereford város polgárainak buzgalma, honfiérzete 's szilárd állhatatossága által tünteté ki magát az ifju Izabella királyné' 's a' fiatal herceg' — az utóbb nagyhírű III. Edvárd' — ügye mellett, átellenében a' gyenge 's szerencsétlen monarchának, az ekkor koronás főnek 's gyűlölt kegyenczeinek, az apa- 's fiu- Spencernek. Sir Hugh Spencer, az ifju, kétségbehozhatlan tehetségekkel megáldott férfi volt, 's erényei olly korszakban, midőn kevésb erőszak 's személyes ingerültség uralkodának, neki becsületére 's honának hasznára lehettek volna. A' nemesség még is gyűlölé őt alacson származatáért 's hűségéért fejedelméhez, ki mind a' mellett, hogy gyengelelkű 's magas állásához méltatlan, de aljas vétkektől tiszta, jószívű 's jó akaratú volt, és főképpen Spencer előtt kedves, a' rá 's családjára halmozott gazdagságokért, tisztességeért. A' királyné' elégtelensége 's a' neinesség' ingerültsége nem érte be sükertelen panaszokkal 's hiú fenyegetőzésekkel. Fegyvert ragadtak. Franciaország' királya — a' királyné' testvére — pénzzel segíté őket és emberekkel; ugyan ezt tevé a' hennegau gróf is, kinek lyánya Philippa a' herceggel jegyben álla. A' király Londonból kiűzetett, 's kényszerítve lőn Bristolba futni, az idősb Spencerrel, kit winchesteri gróffa nevezett volt ki. Azonban őt a' kenti 's hennegau grófok sergeikkel heven üldözvén, a' mondott városból kénytelenített Wallisba szaladni, a' bristoli vár' kormányát az öreg Spencerre bízvan. Ez erősség ostrommal csak hamar bevétett, a' várórség ellenszegülvén kormányzójának 's őt az ellenségnek kiadván. A' tisztos ősz, a' mármár kilenczvenedik évébe forduló, legott halálra ítéltetett a' pártosok által legkisebb kihallgatás, tanúk, sőt vád 's mentés nélkül, 's felakasztatott. Testét darabokra szeldelvén, kutyák-

nak veték, fejét pedig Winchesterbe, azon helyre küldék, mellyről czimeztetett, 's ottan karóra vonatván, a' pór nép' gúnyolása' martalékjául kitűzetett.

Midőn ennek híre az ifju Spencerhez érkezett, éppen Hereford várost fogá körül szép seregével, azt az Edvárd király' hűségére visszatérítendő. A' félelmes haderő, mellyet vezérelt, rémülésbe hozta a' lakósokat elannyira, hogy a' királynéhoz ragaszkodásuk 's Spencer iránti gyűlölségök mellett is készeknek nyilatkoztak hajlani illő föltételek alatt. Igy ő, különben is o-hajtván vérontás nélkül bévehetni a' várost, nyolcz napi fegyvernyugvást engedett, hogy ez alatt gondolkozhassanak azon föltételekről, mellyek alatt előtte kapukat nyitnak. Azonban a' bristoli szomorú tudósítás habozásba hozta, ha valljon a' fegyvernyugvást ne szegje-e meg, mit az ostrom alattiaknak ígért. Legkisebb kétsége sem volt ugyan is az iránt, hogy a' kenti grófgyőzelmén felfuvalkodva, seregeit ellene 's Hereford felmentésére indítja, 's hahogy ő legitt be nem veszi a' várost 's erősségét, melly szerint ez utóbbiba zárkozva, ellenével daczolhasson: kikerülhetlenül atyja' sorsára jutand.

Kedvenczmúlatsága volt e' korban Hereford lakóinak, mint most is, hogy a' szép folyón sétahajókázzanak magányosan, vagy társaságban. Ez időtöltés náluk annyira szokássá vált, hogy a' legfélénekbb némben sem irtózott egyedül 's éjszaka csónakra ülni. Minden valamire való családnak volt illy sétacsónaka, 's tiszta holdvilágnál egymást váltá a' vizen a' sok különféle fejér vitorla, mellyek holdfénytől csillogtak, míg a' hölgyek' ajkiról népének zengtek föl, rendszeren magasztalva Edvárdot 's átkozva Spencereket 's másokat, kik a' királyt elronták. Illy éjszaka volt az, midőn előfordult az eset, melylyel beszélyünk kezdődik. A' hold tiszta egen tündöklött, 's csak világos báránfyellegek lengék körül az éj' királynéját, szépségét inkább

emelve, mint fogyatva. A' folyam ezüst tükörhöz hasonlított, mellynek különös élénk színt kölcsönzének az ide 's tova czikázó csoport hajócskák. Ezek' egyikében, melly közelebb járt az ellenséges tábor felőli, mint a' más parthoz, egy könnyűd, csinos hölgyalakot lehetett látni 's a' parton, mellyhez Northbrigg falun feljül kisig közelített, katona volt látható, ki — egyenruhájáról ítélve — Hugh Spencer' sergéhez tartozott.

A' hölgy kikötött, 's a' katona hozzá sietett. „Drága Izabella — szólt ez — áldás nemes, bizalomteljes szívedre, hogy nekem ez annyira kedves gyönyört adád. Sokat kellene elbeszélnem neked, ha szám mind azt ki mondhatná, mi szivemen fekszik, de illy szép éj, mint a' mostani, nem arra való hogy azon olly szomorú hírt végy, mint az enyem.“ Izabella, kinek feje az ő mellére süllyedt, visszariadott, 's rémülve 's bámulással tekinté a' szokatlan komolyságra, melly arczat beföllegezte.

„Walter, mit jelentsen ez? Megrepezetni akarod-e a' szűt, melly egyedül érted dobog? Szavad akarod-e visszavenni . . . azt akarod-e mondani, hogy el kell válnunk örökre? Ugy! jobb lett volna, hogy hagyj vesznem habok között, midőn munkája' felét végezte volna a' halál, ha tört szív' 's esalatott szerelem' inségeinek szándékszol hagyni!“

„Szárítsd fel könnyűidet, Kedvesem! — viszonzá a' katona — mig élek, tiéd vagyok! Előre nem látott, de bizonyos veszélyről megintni jövök tehozzád. Hereford' sánczi erősek, polgárai bátorszivűek; de órájok ütött. Feldulók' ösvenye titkos, mint egy folyam, melly darab időig földalatt lappang, hogy utóbb annál hatalmasabban 's ellenállhatlanabbul törjön elő.“

„Szavaid talányosak 's rettenetesek; de én semmi okot nem tudok, miért rettegennem kelljen, 's ha van, nem tudnám elenyészteni.“

„Fuss velem! fuss, 's jutalmazd szerelme-

met sziveddel, kezdeddel; ne gondoldj vissza többé ama' borzasztó sánczokra 's sötét polgárookra, kiknek lelkök olly kemény, mint vivóbárdjok 's szívök fagyos, mint folyóvízök' jege. "

„Oh, nem, atyám' hajszájai megszürkültek, 's ha én nem leszek, minden reményei anyám' sírjába szállanak. Pártodat — igaz — veled együtt gyűlöli. Midőn elbeszéltem neki, mint menté meg lyányát haláltól egy idegen, fölemelte kezeit 's áldá őt; de midőn megmondám, hogy ez idegen Spencer-selekezeti, áldása elakadt, 's átokká változott által. Oh de ha ismerne téged, Walter, 's ha ismerné nemes szivedet, állandó szerelmedet: úgy, azt hiszem, idő 's kérés rábírják, hogy lyánya' kívánságát töltsse be. "

„Oh, Izabellám! kérni hiában való volna, 's az idő vészhozó szárnyait mármár lebegteti ama' szerencsétlen város 's polgárok felett. Hígyj nekem, hogy atyádat meg fogom szabadítani; 's hogy mit ígérek, teljesíthetem. Te azonban, Kedvesem! ne lásd a' had' szörnyűségeit; ha bár hatalmamban áll is megóalmazni atyádat minden bajtól: könnyebb a' falak' vagy sánczok virágait az ostromlók' lábaitól megvédeni, mint erőszakjoktól egy gyöngé szépséget. "

„Bár ki légy, viszonzá Izabella, szerelem 's hála köték hozzád szívemet, mellyek azt örökre sajátoddá tették; de előbb tennem kezeimet a' vad Spencerebe, ha bár Hereford' polgárainak véréből párologna is, mint atyám' oldalától távozzam, ha őszbevegýült hajszájai 's hazám veszélyben vannak, ha sánczhoz áruulás közelít, 's utcáin rút vétek honol. "

E' szavakat olly szokatlan élénkséggel 's tüzzel szólá, hogy darabidőig Walter hálványként állott a' bámulás miatt, 's mig ismét magához jöhetett volna, Izabella villámsebesen hajóján termett, 's Hereford felé vitorlázott. „Átkozott legyen szerelmes dőreségem! — kiáltott — melly egy pár halavány arczért 's villám szemért tán

a' legszebb hadicselek' egyikét hiúsítja meg. Menem kell, különben a' csalfa védelemre ébresztheti az alvó polgárokat, mig a' tett végrehajtatnék, 's még is! a' vad kölykök' erőszak tételének kelljen-e őt engednem?! Nem, nem! Éppen úgy hatalmamban áll szabadítani, mint dúlni. " Ezeket mondván, gyorsan felhajtolt a' partot környező sziklán, 's eltűnt az erdőben, melly azt koszorúzá.

(Vége közelebbről.)

Krizbay Miklós.

Hú ifju.

I.

A' lányka' keble
Hévült vala,
Az ifju' szíve
Föllángola.

Mit a' szív érze
Titkolva benn,
Az ajk ki-mondta,
Kimondta fenn.

És esküvének
Szerelmet ök,
A' szívzenében
Olly egyezök.

Az esküszózat
Varázsoló,
De hangja tünde
'S kebelcsaló!

II.

Kicsinyke kertben
Csak egyedül
Egy sápadt ifju'
Epedve ül.

Epedve üldel
Gyep pámlagon,
Mint gyöngé sajka
Zajló habon.

Körülte minden
Élet vidor,
Csak ő borongó,
Csak ő komor.

'S a' szép leányka,
Az isteni
Nem jó az ifjút
Deríteni. —

III.

Dus fényü lakban,
Agg úr' ölen;
Egy csába hölgy van,
Egy lepke lény.

A' hölgynek arczán
Szépség tenyész,
Mit szív és érzet
Imádni kész.

A' hölgynek keblén
Öröm honol,
Körözve üdvnek
Vigalmítól. —

O kába, balga
A' végezet,
Melly hűtelennek
Ad élveket!

IV.

A' fegyver dördül
Hatalmasan,
'S az ifju' élte
Kióltva van.

Tavaszkorának
Legszébb szakán
Nyugszik szobája'
Kis padlatán.

Erője lankad,
Hű-lelke száll,
'S a' túlvilágban
Jobb hont talál.

Az ifju' élte
Kinos vala:
Hűtlen leányért,
Hűn lángola.

Tyburczvári.

Literaturai Jelentés.

Kolozsvárat r. cath. püspök Kovács Miklós úr ó excellentiája' parancsolatjából és költségén a' kir. lyceum' betűivel nyomtatva megjelent: „Schematismus venerabilis cleri diocesis transilvaniensis ad annum bissextilem a Christo nato MDCCCXL.“ 8-ad rétbén.

Két fő részből áll. Elsőben az erdélyi latin szertartásu cath. püspökség' és püspökök', fejevári káptalan' és székesegyház' historiai rajza adatik; oklevelekből dolgozva, CXVI lapon. Másodikban a' tulajdonképpeni Schematismus foglaltatik 286 lapon. Ez szerint az erdélyi r. cath. püspökséghez tartozó minden r. cath. lelkék' száma jelenleg 214,250.

Ismét Kolozsvárat az ev. reformatum collegium' könyvsajtója alól most került ki: „De statu Ecclesiae evangelico reformatae in Transilvania commentatio theologico historica, quam pro summis in theologia honoribus inter sacra saecularia celeberrimae Academiae Georgiae Augustae die XIX sept. anni MDCCCXXXVII consequendis, summe venerando theologorum in eadem Academia Georgia Augusta ordini obtulit Josephus Salamon. In collegio evang. reformatorum claudiopolitano theologiae et historiae ecclesiasticae professor p. o. Claudiopoli. 1840.“ 8. r. 196 l. Ára velinen, kötetlen 1 f. 20 kr., nyomtató papír. 1 f. ezüstben.

Szerkesztőség.